

## لزوم تداوم رعایت پروتکل‌های بهداشتی در افراد دریافت کننده واکسن کووید-۱۹

مینا آقائی<sup>۱</sup>، مسعود یونسیان<sup>۲\*</sup>

<sup>۱</sup> دکتری تخصصی مهندسی بهداشت محیط، محقق پسا دکتری، گروه مهندسی بهداشت محیط، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران

<sup>۲</sup> استاد، گروه مهندسی بهداشت محیط، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران، استاد، گروه روش شناسی و تحلیل اطلاعات، پژوهشکده محیط زیست، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران، تهران، ایران

\* نویسنده مسؤول: مسعود یونسیان  
yunesian@tums.ac.ir

واژه‌های کلیدی: واکسن، کووید-۱۹، پروتکل‌های بهداشتی

ارجاع: آقائی مینا، یونسیان مسعود. لزوم تداوم رعایت پروتکل‌های بهداشتی در افراد دریافت کننده واکسن کووید-۱۹. راهنماهای مدیریت در نظام سلامت ۱۴۰۰: (۲) ۶-۸۳.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۲/۳۰

تاریخ اصلاح نهایی: ۱۴۰۰/۰۴/۲۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۵/۰۲

لازم را مدنظر قرار دهند چرا که دریافت واکسن به منزله پایان اقدامات بهداشت عمومی و پیشگیرانه نمی‌باشد.

### ❑ عدم کارایی ۱۰۰ درصدی واکسن‌ها

واکسن کووید-۱۹ نیز همانند سایر واکسن‌های استفاده شده در طول تاریخ، اگرچه از نظر فردی ایمنی خوبی می‌تواند ایجاد کند اما کارایی ۱۰۰ درصدی ندارد و در بهترین حالت تا حداکثر ۹۵ درصد می‌تواند از ابتلا به کووید-۱۹ پیشگیری کند (۳)، بنابراین هنوز احتمال اندکی برای ابتلا وجود دارد و بایستی با استفاده از همه روش‌های پیشگیری، این احتمال اندک را نیز کاهش داد. همچنین داده‌های اولیه نشان می‌دهد که واکسن‌ها ممکن است در برابر برخی گونه‌ها تأثیر کمتری داشته باشند (۴).

### ❑ عدم واکسیناسیون کامل افراد

در کشور ما نیز همانند بسیاری از کشورهای جهان، درصد اندکی از افراد جامعه واکسن را دریافت کرده و

با اینکه فرایند واکسیناسیون در بسیاری از کشورهای جهان آغاز شده است، اما متخصصان امر بیان می‌کنند که برای مقابله با این ویروس راهی طولانی در پیش است و مدت زمان زیادی طول خواهد کشید تا واکسن اثر قابل ملاحظه‌ای داشته باشد (۱). با شروع واکسیناسیون در کشور ما نیز، سؤالات زیادی در ذهن افراد در خصوص لزوم تداوم رعایت پروتکل‌های بهداشتی ایجاد شده است و اینکه چه مدت بعد از دریافت واکسن می‌توان به فعالیت‌های عادی بازگشت و رعایت پروتکل‌ها را به حداقل رساند و یا حتی کنار گذاشت. طبق گزارشات مرکز کنترل و پیشگیری بیماری‌های آمریکا (Centers for Disease Control and prevention: CDC) اگرچه انتظار می‌رود از حدود ۲ هفته بعد از دریافت دومین دوز واکسن، ایمنی قابل ملاحظه‌ای ایجاد شود (۲) ولی به دلایلی که در ادامه به آن‌ها اشاره می‌شود، لازم است کماکان رفتارهای مناسب بهداشتی رعایت گردد و افراد واکسینه شده احتیاط‌های

می‌باشند. اگر رفتارهای پیشگیرانه و احتیاطات لازم توسط افراد دریافت‌کننده واکسن و به‌خصوص کادر درمان که الگویی برای مردم در نظر گرفته می‌شوند کنار گذاشته شود، ممکن است این پیام منفی در اذهان عمومی ایجاد شود که شرایط عادی شده است و رعایت پروتکل‌های بهداشتی کم‌رنگ گردد که با تداوم این رفتارها ممکن است مجدداً شاهد موج جدیدی از این بیماری در کشور باشیم. در این راستا به عموم مردم و به‌خصوص کادر بهداشت و درمان به عنوان الگوی مهم توصیه می‌شود این پیام را جدی گرفته و تا زمانیکه دانشمندان، متخصصان و مسئولین وزارت بهداشت به این نتیجه نرسیده‌اند که می‌توان محدودیت‌ها را مرحله به مرحله برداشت، رفتار پیشگیرانه خود را حفظ کنند.

#### □ نیاز به گذشت زمان برای کسب اطلاعات و اطمینان بیشتر

به دلیل جدید بودن واکسن‌های کرونا هنوز مطالعات محققین اطمینان کافی از نظر عدم نیاز به استفاده از ماسک را ثابت نکرده است و از آنجاییکه اطلاعات کافی نیز در خصوص عدم ابتلای افراد واکسینه شده وجود ندارد، طبق پیشنهاد CDC و سازمان جهانی بهداشت (World Health Organization: WHO) توصیه می‌شود کماکان پروتکل‌های بهداشتی مد نظر قرار گیرند (۶،۸). همچنین هنوز مدرکی دال بر این موضوع وجود ندارد که افراد دریافت‌کننده واکسن کووید-۱۹ می‌توانند ناقل ویروس بیماری‌زای کووید-۱۹ باشند یا خیر. بنابراین این احتمال نیز وجود دارد که فرد دریافت‌کننده واکسن خود بیمار نشود ولی ناقل ویروس باشد که البته پاسخ به این سوال نیاز به مطالعات گسترده و جامع در این زمینه دارد.

در نهایت ذکر این نکته ضروری است که تمامی اقدامات پیشگیرانه و پروتکل‌های تعریف شده در جهت کمک به توقف و یا کاهش انتشار و گسترش این بیماری می‌باشد و با وجود توزیع واکسن در جهان و شروع واکسیناسیون، رعایت تمامی این اقدامات تا زمانیکه شرایط به حالت عادی برگردد کماکان مهم و ضروری می‌باشد.

واکسینه شده‌اند و طبق گزارشات تا تاریخ ۲۹ ژوئن ۲۰۲۱، حدود ۴/۸۵ درصد از جمعیت ایران حداقل یک دوز واکسن دریافت کرده‌اند (۵). برای ایجاد ایمنی کافی و مطلوب باید ۲ نوبت واکسن به فاصله ۲ تا ۴ هفته تزریق شود و مدت زمان تحریک و پاسخ مطلوب سیستم ایمنی حدود ۲ هفته بعد از واکسن خواهد بود، لذا تا ۶ هفته بعد از تزریق اولین نوبت واکسن، هنوز ایمنی کافی ایجاد نشده است. بنابراین وقتی مردم به طور کامل واکسینه در نظر گرفته می‌شوند که ۲ هفته از دریافت دوز دوم واکسن آن‌ها گذشته باشد (برای واکسن‌های ۲ دوزی). قابل ذکر است برخی واکسن‌ها تک دوزی هستند که در این موارد هم بایستی ۲ هفته از تزریق واکسن بگذرد (۲،۶).

همچنین برای اینکه در جامعه‌ای به ایمنی قابل ملاحظه‌ای در برابر بیماری کووید-۱۹ برسیم تا اپیدمی کنترل شود (ایمنی جمعی)، لازم است که تقریباً دو سوم افراد جامعه مصون شده باشند و با توجه به اینکه این واکسن ایمنی صد درصدی ایجاد نمی‌کند، باید بیش از دو سوم افراد جامعه یا از طریق واکسن و یا از طریق سابقه ابتلا به این بیماری ایمن شده باشند (۷). از آنجاییکه دستیابی به این درصد از واکسیناسیون هنوز در بسیاری از کشورها از جمله کشور ما محقق نشده است بنابراین احتمال انتقال بیماری کماکان بالاست، مضافاً بر اینکه برخی واکسن‌ها در مقابل انواع جهش یافته ویروس تأثیر کمتری دارند.

ذکر این نکته نیز الزامی است که افرادی که داروهای تضعیف‌کننده سیستم ایمنی مصرف می‌کنند، حتی اگر کاملاً واکسینه شوند باز هم ممکن است به طور کامل محافظت نشوند (۶).

#### □ رفتار و فرهنگ پیشگیری در کشور

واکسیناسیون در کشور ما نیز با در نظر گرفتن گروه‌های در معرض خطر و طبق اولویت بندی وزارت بهداشت با اولویت کادر درمانی و سالمندان آغاز شد و تاکنون (تیر ماه ۱۴۰۰) درصد بالایی از کادر درمان و گروه‌های در اولویت (سالمندان) در کشور واکسن دریافت کرده‌اند یا در حال دریافت واکسن

## References

- 1) World Health Organization (WHO). Episode 23: I am vaccinated, what next?. Available from URL:

[https:// www.who.int/ emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/media-resources/science-in-](https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/media-resources/science-in-)

- 5/episode-23---i-am-vaccinated-what-. Last access: July 24, 2021.
- 2) Centers for Disease Control and Prevention (CDC). Key things to know. Updated June 25, 2021. Available from URL: <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/vaccines/keythingstoknow.html>. Last access: July 13, 2021.
- 3) Regulatory Affairs Professionals Society. Covid-19 vaccine tracker. Available from URL: <https://www.raps.org/news-and-articles/news-articles/2020/3/covid-19-vaccine-tracker>. Last access: July 10, 2021.
- 4) Centers for Disease Control and Prevention (CDC). Covid-19 vaccines work. Updated May 20, 2021. Available from URL: <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/vaccines/effectiveness/work.html>. Last access: July 12, 2021.
- 5) Our World in Data. Statistics and research on coronavirus (covid-19) vaccinations. Available from URL: [https://ourworldindata.org/covid-vaccinations?country=OWID\\_WRL](https://ourworldindata.org/covid-vaccinations?country=OWID_WRL). Last access: July 13, 2021.
- 6) Centers for Disease Control and Prevention (CDC). When you've been fully vaccinated. Updated June 17, 2021. Available from URL: <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/vaccines/fully-vaccinated.html>. Last access: July 11, 2021.
- 7) Anderson RM, Vegvari C, Truscott J, Collyer BS. Challenges in creating herd immunity to SARS-CoV-2 infection by mass vaccination. *The Lancet* 2020; 396(10263): 1614-16.
- 8) World Health Organization (WHO). Covid-19 advice for the public: getting vaccinated. Available from URL: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/covid-19-vaccines/advice>. Last access: July 11, 2021.



## The Necessity to Keep Taking Health Protocols in People Receiving the Covid-19 Vaccine

Mina Aghaei <sup>1</sup>, Masud Yunesian <sup>2,3\*</sup>

<sup>1</sup> PhD of Environmental Health Engineering, Post-Doc Researcher, Department of Environmental Health Engineering, School of Public Health, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran

<sup>2</sup> Professor, Department of Environmental Health Engineering, School of Public Health, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran

<sup>3</sup> Professor, Department of Research Methodology and Data Analysis, Institute for Environmental Research (IER), Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran

\* **Corresponding Author:** Masud Yunesian

[yunesian@tums.sc.ir](mailto:yunesian@tums.sc.ir)

### ABSTRACT

**Citation:** Aghaei M, Yunesian M. The Necessity to Keep Taking Health Protocols in People Receiving the Covid-19 Vaccine. *Manage Strat Health Syst* 2021; 6(2): 83-6.

**Received:** May 20, 2021

**Revised:** July 12, 2021

**Accepted:** July 24, 2021

Although the vaccination has begun in many countries around the world, experts declare that there is a long way to go in coronavirus battle, and it will take a long time for the vaccine to have a significant effect. Therefore many questions have arisen about “the necessity to keep taking health protocols” and “how long does it take for people to return to normal activities and reduce or even abandon health protocols after receiving the Covid-19 vaccine”. According to CDC (Centers for Disease Control and prevention) reports, significant immunity is expected to occur approximately 2 weeks after receiving the second dose of the vaccine, however getting the vaccine does not mean the end of public health and preventive measures, and all full vaccinated people need to keep taking all health protocols and precautions for the reasons discussed in this letter to editor.

**Key words:** Vaccine, Covid-19, Health protocols